

Försvarets
Personaltjänstförbund

NR 1 • 2024

Personalia

En tidning om personaltjänsten inom frivilligförsvaret

TEMA SAMVERKAN & KOMMUNIKATION

Med gemensam kraft

STRATCOM: KAMPEN OM

Bilden & Narrativet

SAMVERKANSÖVNING VEGA

Östersund i kris

SÄKERHETSKLASSNING

Plötsligt opålitlig?

Utmaningar & resurser

Hej alla medlemmar i Personaltjänstförbundets olika föreningar. Du håller ett nytt spännande nummer i dina händer. Vi har ändrat formatet som du kanske ser. Jag tänkte beröra försvarsberedningens rapport och hur vi utvecklar våra föreningars verksamheter och samverkan i denna ledare.

Försvarsberedningen överlämnade totalförsvarsrapporten Stärkt försvarsförmåga, Sverige som allierad till Försvarsministern Pål Jonson och ministern för Civilt försvar Carl-Oskar Bohlin den 26 april.

Försvarsberedningens förslag i korthet

- Tidigareläggning av två brigader, med inriktningen att ha tre mekaniserade brigader och en infanteribrigad i allt väsentligt operativa 2030.
- Bildandet av ett nytt fältförband i form av ett Norrlandsinfanteriregemente i krigsorganisationen (detta ska inte förväxlas med uppsättandet av en organisationsenhet).
- Värnpliktsutökning från dagens 8 000 till 10 000 år 2030 och 12 000 år 2032, samt att ytterligare utökning till 14 000 år 2035 ska övervägas.
- Förstärkt personaltillgång till marinen för att säkerställa det operativa nyttjandet i flottan.
- Utökad luftvärnsförmåga för att kunna möta hotet från olika typer av obemannade flygande farkoster.

- Ytterligare anskaffning av förnödenheter, inklusive ammunition bland annat jaktrobotar och kryssningsrobotar och reservdelar.
- Nya territorialförsvarsförband, organiserade i ett tjugotal kompanier och plutoner.
- Säkerställa repetitionsutbildning för krigsorganisationens krav.
- Förstärkning till de frivilliga försvarsorganisationerna.
- Utökning av officersutbildningen.
- Beredningens förslag innebär att anslaget ökar med 53 miljarder till 2030 och att försvarsanslaget kommer motsvara 2,5 % av BNP.

Beredningens förslag är mycket omfattande och kommer analyseras av såväl Försvarsmakten (FM) som regering. Regeringen återkommer med en proposition under hösten där FM yttrande och förslag till budgetunderlag har övervägts. Vad säger beredningen om de frivilliga försvarsorganisationerna? Ett tydligt budskap är att våra resurser kommer att krävas i allt högre omfattning för att stödja såväl det militära som det civila försvaret och att frivilligheten är avgörande för att lyckas med kommande upprustning. I rapporten lyfts också frågan om ökande anslag även till denna verksamhet vilket inger förhoppningar. Inom Rikshemvärnsstaben har ett arbete påbörjats med att ta fram målbilden för frivilligfamiljen med syfte på att ta höjd

mot framtiden och behov av nya förmågor. Förslagen är under remiss och förbundsstyrelsen får återkomma till vad detta kan innebära för vår verksamhet framgent.

Redan nu kan vi dock fastställa att behovet av att utbilda till hemvärnet ligger fast och volymerna kommer också öka i såväl omfattning som betydelse. Inom förbundsstyrelsen sker ett omtag med att utveckla dialogerna med våra militärregioner så att förbundsstyrelsen får ett bättre beslutsunderlag så att våra kurser blir uppfyllda och genomförs som det planeras. Vi har fått kritik för att vår information på vår hemsida inte varit korrekt, att vi inte svarat upp mot sökandes frågeställningar och att kurser ställts in med sena beslut. Förhoppningsvis har vi ändrat våra rutiner så att alla sökande skall känna trygghet och tydlighet framgent. I detta nummer redovisas också höstens kursverksamhet.

Förbundsstyrelsen ser en utmaning i att rekrytera och vidmakthålla våra instruktörer. Vi behöver bli flera instruktörer för att klara våra uppdrag till både FM och till det civila totalförsvaret. Är du intresserad att bli instruktör, hör av dig till förbundsstyrelsen. Oavsett om du har lärbakgrund och pedagogisk erfarenhet eller inte så finns det många möjligheter till vidareutbildning inom den frivilliga försvarsfamiljen. Det centrala är viljan.

Ett av förbundets mål är att växa som förbund i antalet medlemmar. Flera medlemmar ger förutsättningar till högre organisationsbidrag så vi kan anställa en

liten kader för att driva Personaltjänstförbundets verksamhet. Idag närmar vi oss 400 medlemmar men vi kan växa och med tiden säkert fördubbla vårt medlemsantal.

Intresset för att engagera sig inom Totalförsvaret har ökat betydligt efter Rysslands invasion av Ukraina. Många söker sig till hemvärnet men där finns det inte plats för alla. Vi kan erbjuda medlemskap i vår verksamhet och erbjuda ökad kunskap om totalförsvaret, möjligheter att bli instruktör eller engagera sig på annat sätt i vår verksamhet. Totalförsvaret behöver flera informatörer för att stödja den pågående utvecklingen.

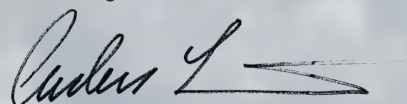
Behovet av kunskap och erfarenheter inom HR området kommer bara också att öka. Förbundets ambition att erbjuda utbildning av personaltjänstspecialister till det civila totalförsvaret är ett exempel. Ett annat exempel är ett ökande intresse för utbildning inom krishantering.

Att rekrytera nya medlemmar har sina utmaningar då det finns en tveksamhet i dagens samhälle att binda sig till en förening. Förbundsstyrelsen avser att diskutera denna fråga i 5 steg.

1. Dialog med våra föreningsordförande
2. Våra föreningar inbjuds att delta i förbundets styrelsemöten
3. Förbundet inbjuds att närvara vid något sammanträde med respektive förening.
4. Vi genomför en föreningskonferens i Arlandastad i oktober
5. Vi genomför ett digitalt medlemmöte under hösten för alla medlemmar

Min och förbundsstyrelsen förhoppning är att vi genom dessa möten skall öka vår samverkan och samsyn om Personaltjänstförbundets verksamhet. Hur skall vi utveckla vår verksamhet inom det militära och civila försvaret? Hur skall vi rekrytera nya medlemmar? Hur skapar vi en uthållig organisation av instruktörer?

Om vi tillsammans finner rätt väg framåt kommer vi bli starkare, tydligare och efterfrågade.

Anders Lindström
Förbundsordförande

Personalia

Försvarets
Personaltjänstförbund

I detta nummer

LEDARE	2
NYHETER & NOTISER	4
TEMA: KOMMUNIKATION & SAMVERKAN	6
GÄSTARTIKEL	10
VÅRT UPPDRAG	13
VÅRA UTBILDNINGAR	14
FÖRBUNDET & FÖRENINGARNA	18

Personalia är Försvarets Personaltjänstförbunds medlemstidning och en kanal för dialog om beredskapsfrågor med tyndpunkt på personaltjänst och socialtjänst i krig och kris. Vi riktar oss även till en intresserad allmänhet och till militära och civila myndigheter och frivilligorganisationer i Sverige.

ANSVARIG UTGIVARE
Anders Lindström

INSÄNDARE OCH KOMMENTARER
exp@fpf.a.se

REDAKTION
Janne Sällberg
Janne Näsval
Eleonore Tham
Bengt Gustafson

GRAFISK FORM & LAYOUT
Fredrik Zander

TRYCK
Risbergs Uddevalla

Kameran rullar!
Frivilligförbundet Criscom medietränar de svenska hemvärnsförbanden under realistiska former.

Hemvärnet kommunicerar med stöd av S1

Chefen för en hemvärnsbataljon genomför en intervju med media något dygn efter aktivering. Läget är presat, kameran rullar, mikrofonen är påslagen. Det som fastnar på bild och ljudspår nu är det som kommer att cirkulera i olika medier inom loppet av ett halvt dygn. Utan möjlighet att komplettera, korrigera eller stoppa.

Därför har Chefen förberett intervjun så gott han har kunnat. Till sin hjälp har han stabens informationsbefäl i Sektion 1. Infobefälet har motkontrollerat journalisternas identitet och gett ramarna för intervjun.

Platsen för intervjun är inte slumpmässig. Det finns ett stycke svensk historia i byggnaden på andra sidan viken som medföljer i den "fusklapp" som journalisterna fått innan, tillsammans med korrekt information om vem man träffar, hur namnet stavas, vilken befattning man har.

Det är heller ingen slump att Chefen och övriga som syns i bild är fullt stridsutrustade. Vinkeln och det som syns i bild är uppstyrt. Chefen har några timmar före intervjun fått ett dokument, en s k språkregel, där infobefälet ger förslag på vilket budskap Chefen skall trycka ut, oavsett vilka frågor som ställs.

Hemvärnet och Försvarsmakten blir bättre och bättre på att "gå igenom rutan". Skickligare på att kommunicera i både ord och bild. Infobefälet är en kugge i den processen, för även i övrigt dugliga talesmän kan lätt börja fladdra iväg under den stress som en mikrofon, en filmkamera och en oväntat fråga skapar. Förberedelser och övning tar inte bort risken för en ogynnsam bild i media men minskar den avsevärt.

TEXT OCH BILD: FREDRIK ZANDER
40. HEMVÄRNSBATALJONEN

Human Relations i Försvaret

2009 centraliserades de lokala HR-avdelningarna runtom i Sverige och delar av verksamheten samlades i Stockholm, på FM HR-centrum.

Centraliseringen bidrog till standardiserade och mer effektiva processer och gemensamma arbetssätt i hela Försvarsmaktens HR-organisation. FM HRC verksamhet förhåller sig och anpassar sig ständigt till Försvarsmaktens utveckling och förändringar. Under 2018 beslutades att HR-centrum skulle fungera mer som ett administrativt centrum med bred stödverksamhet till resten av Försvarsmakten.

Den 1 januari 2019 tillkom då en ny gren inom FM HRC; verksamhetsområdet Service. Däri ingick logistik, grafisk produktion, ekonomi, resor och inköp.

Sedan 1 januari 2022 är FM HRC återigen ett förband som hanterar Försvarsmaktens HR-frågor, det vill säga personalförsörjning, löneproduktion, chefsrådgivning, marknadskommunikation samt uppföljningsverksamhet.

Så kom bilden på omslaget till

Personalia Nr 1 2024

Kronprinsessan Victoria kommer till hösten att påbörja en officersutbildning inom försvaret, skriver Försvarsmakten i ett pressmeddelande.

Steget mot att bli officer är enligt försvaret en del av de förberedelser som kronprinsessan genomgår inför sitt kommande uppdrag som statschef.

Det aktuella officersprogrammet går under namnet SOFU (Särskild officersutbildning) och utgår från både Försvarshögskolan och Försvarsmakten. Programmet riktar sig till personer som redan har en akademisk examen och tar i regel mellan 20 och 25 månader att genomföra, enligt Försvarsmakten.

Utbildningen består av både teoretiska och praktiska moment och ska ge "en djupare förståelse i taktik, krigsvetenskap samt militärstrategi", skriver Försvarsmakten.

TEXT: REDAKTIONEN
BILD: ADAM IHSE/TT

Kronprinsessan utbildar sig till officer

Jag och mina kolleger Felix Sundbäck, P 7, och David Luttu Carr, I 19, var på väg hemåt efter en dags fotograferande vid fronten under Nordic Response 24.

Då trillade det in en pushnotis på mobilen om att det svenska Nato-medlemskapet äntligen blivit ratificerat och att vi var medlemmar i alliansen fullt ut.

Bara minuter efter beskedet fick vi kontakt med ett kompani på Södra skånska regementet, P 7, som skulle arrangera en spontan ceremoni. Medan Felix förberedde en gruppbild strök jag omkring i kulisserna och letade alternativ. Då lystes flaggan upp och "Nato-Jesus" uppenbarade sig nästan svävande över sina lärjungar.

Fotografi handlar om att fånga ögonblick. Att förevisa tillfällen som normalt bara lever i stunden. Då gäller det att trycka av. Just den här gången gick det ganska bra.

TEXT OCH BILDER: DAVID KRISTIANSEN
NORRBOTTENS REGEMENTE

Protester i Washington
En blandad grupp demonstranter i en av de omfattande protester som äg rum bl a på universitet i USA.

Kriget i Gaza skapar globala protester

Från att ha varit offer för en mycket brutal terrorattack från palestinska Hamas och initialt ha åtnjutit stor sympati i opinionen i väst så har den hittills drygt halvårslånga offensiven mot Gaza lett till en svängning där Israel får hård kritik för hur dess försvarsmakt, IDF, löser uppgiften.

Att Hamas slog till på det sätt och vid den tid man gjorde kan högst troligt kopplas direkt till den större konflikten mellan Ryssland/Iran och USA/Europa via proxykrig i främst Ukraina och Mellanöstern.

Ett illa skött krig, såväl militärt som medialt, har successivt skapat ett massivt tryck på såväl Israel som regeringar som historiskt stöttar landet. Protester med stort medial uppmärksamhet förekom bl a på ett stort antal amerikanska universitet och till och med i Eurovision där konflikten kastade sin skugga över hela tävlingen.

I skrivande stund kan ingen säga om Israel uppnår sina strategiska mål, vare sig på lång eller kort sikt. Men priset för detta krig ser ut att bli det högsta som både Israel och det Hamas-styrda Gaza fått betala i den tragedi som nu pågått i närmare 100 år utan att någon långsiktig lösning kommit till stånd.

TEXT: REDAKTIONEN
BILD: SHUTTERSTOCK

Konferensen på två dagar planeras och leds av Jessica Dahlin som är stridskraften Hemvärnets kommunikationschef sedan hösten 2022. Dessförinnan var hon kommunikationsstrateg på en annan statlig myndighet, Trafikverket.

”Jag är väldigt glad att vi fått ihop så många och denna konferens har varit planerad sedan förra sommaren” säger Jessica. ”Uppgifterna vi fått och våra befattningar är ganska nya, strategisk kommunikation har fått ökad betydelse inom Försvaret och utvecklingen går fort. Vi behöver gemensamma forum att sprida kunskap, nätverka och hitta samarbetsformerna”

Normalt har Jessica sin arbetsplats på Rikshemvärnsstaben inne i Stockholm, men här ute i Vällinge finns plats och resurser att ta emot det femtiotal personer, både de frivilliga informationsbefälen och de yrkesanställda kommunikatörer som kommit från landets fyra militärregioner och från Gotland. Lite tillspetsat kan man säga att helgen handlar om narrativ: vårt sätt att skildra vår verklighetsbild på ett

subtillt och effektskapande sätt. Många olika narrativ sprids globalt idag, till stor del genom sociala medier och när tillräckligt många sammanfaller i sitt övergripande budskap så blir det svårt för oss att inte börja tro på dem, i mindre eller större utsträckning.

Civila kommunikatörer dominerar bland infobefälen

Detta är också personer som till övervägande del har sin civila arbetsroll inom kommunikation. En snabb rundfrågning visar att kommunikatörer inom stora koncerner, media- och reklambyråfolk och professionella fotografer dominerar. Det finns också infobefäl med annan civil bakgrund, men de är relativt få. Tonen blir därför ganska kollegial och mediarelaterade uttryck haglar.

Ukraina och Gaza som fond för lägesbilden

Två pågående militära konflikter, kriget i Ukraina och kriget på Gazaremsan, fungerar som en dagsfärsch fond för hur strategisk kommunikation kan hjälpa eller

stjälpa det stöd som respektive part vill ha från såväl den egna befolkningen som från världsopinionen. Vi matas med otroliga mängder bilder, ofta redigerade och förstärkta med text och musik, från krigets brutala vardag. Hur mycket styrning och granskning som skett innan ett material släppts beror helt på källan, men nyheter är färskvara och inom ett halvt dygn finns i regel en enskild händelse vid fronten på miljoner bildskärmar över hela världen.

Många myndigheter och organisationer agerar samtidigt på informationsarenan och Per-Erik Nilsson, forskare på Försvarets Forskningsinstitut FOI, ger publiken en detaljerad bild över hur just det ukrainska Hemvärnet byggt upp sin kommunikation i termer av bl a mediaval.

Man går i huvudsak på Telegram (stor social plattform i bl a Östeuropa, Ryssland och i Asien), på Google, Youtube, Facebook, Instagram och TikTok. Man riktar sig här uteslutande mot en inhemsk publik, medan man valt Twitter/X som den enda engelskspråkiga kanalen.

Per-Erik kan konstatera att man jämfört med många andra ukrainska kanaler har ett relativt lågt engagemang från sina följare och det kan bero på att man p g a hård intern kontroll av vad som går ut varken är först med, eller mest spektakulär i, sin kommunikation. Detta blir ju en viktig aspekt för de svenska infobefälen i Hemvärnet som naturligtvis vill ha, och förväntas ha, allt förankrat och godkänt uppifrån innan man sänder.

Bildens makt

Försvarsmakten har idag en avdelning vid Ledningsregementet i Enköping, Operativa Kommunikationsavdelningen, som har heltidsanställda fotografer som tar bilder för Försvarsmakten. Bilderna har en teknisk och estetisk kvalitet som är mycket hög och de sprids och delas frikostigt till media och andra intressegrupper. Dessa bilder är naturligtvis ”propagandabilder” i så mån att de ofta planerats och tagits med omsorg om både vilken miljö, vilka människor och vilken materiel som visas.

Löjtnant Mats Nyström från LedR håller i ett spännande och engagerande moment kring detta med bilder och hur de bara genom hur man beskär dem helt byter karaktär och innebörd.

Särskilt kring en bild blir det mycket diskussion: Det är en bild som visar en samlad grupp soldater i en vinterövning som genomfördes precis i samma veva som Natomedlemskapet ratificerades tidigare i år. Bilden är så stark att den upplevs arrangerad, men det visar sig att den var helt spontan.

Att bekämpa kommunikation

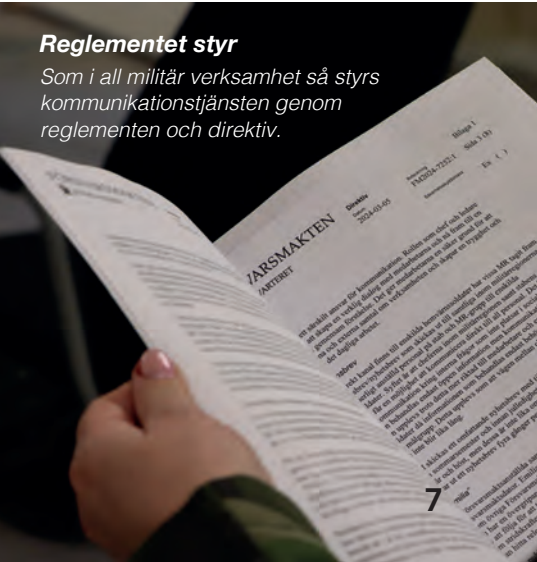
Vi skall inte bara skapa kommunikation som följer vårt eget narrativ, vi måste även effektivt bekämpa den otillbörliga påverkan som Sverige utsätts för utifrån och inifrån. ”Vi ställer upp tre kriterier för vad vi kallar otillbörlig påverkan; den skall vara vilseledande, den skall vara avsiktlig och den skall vara störande. Vi förkortar det VAS” förklarar Lisa Mobrandt som representerar Myndigheten för Psykologiskt Försvar på denna konferens. Hon belyser med två

exempel nära i tiden som myndigheten har analyserat där syftet är, eller tros vara, att skada bilden av det svenska samhället:

Den första är bilden av att svenska sociala myndigheter tvångsomhändertar främst muslimska barn i syfte att omprogrammera dem från den kultur och religion där det har sitt ursprung. Denna påverkansoperation har visat sig uppfylla VAS-kriterierna.

Den andra är det virala fenomenet där svenskarna skildras som de enda i världen som inte bjuder gäster och lekkamrater i hemmet på mat.

Det kan ligga nära till hands att tro att den virala bild av svenskar som ogenerösa och socialt avvikande då vi till skillnad från övriga världen inte bjuder gäster i hemmet på mat skulle ha samma syfte och ursprung, men den ”kampanjen” har visat sig ha en mer harmlös upprinnelse. Att den sedan är i strid mer vårt narrativ om Sverige behöver inte göra den helt osann.

Med gemensam kraft

Masskadeövning med många deltagare i Östersund

Den 16 maj genomfördes masskadeövningen VEGA 2024, en samövning mellan stridskraften Hemvärnet och Region Jämtland Härjedalen, med stöd av samtliga ”blåljusmyndigheter” och Östersunds Kommun.

Sedan NATO-inträdet den 7 mars i år, så har kraven på totalförsvaret ökat markant. I alla avseenden har nu myndigheter och offentliga förvaltningar enorma förbättringsområden att se över. NATO har sju grundläggande krav för civil beredskap på sina NATO-anslutna medlemsländer. En av de sju punkterna lyder ”Ability to deal with mass casualties”, vilket handlar om en förväntan på landet att kunna hantera ett masskadeutfall.

Region Jämtland Härjedalen påbörjade planeringen för övningen innan medlemskapet i NATO var avgjort, men planerna utformades efter deras ovanstående krav.

Genomförande

Övning VEGA initieras av Region Jämtland Härjedalen tillsammans med Hemvärnets

Norra Militärregionen. För att öva civil-militär samverkan och få ut mesta möjliga av övningen samt att öva verklighetsnära bjöds även externa aktörer och myndigheter in att delta, antingen genom att själva vara övande eller som motspelare.

Syftet med VEGA 2024

Det övergripande syftet med masskadeövning VEGA var att öva alla ingående aktörers förmåga att samverka vid en masskadehändelse i länet. Samt att öva Regionens hälso- och sjukvård att, som en del i totalförsvaret, hantera detta. För att uppnå syftet testades direkt samverkan på sjukhus, med Försvarsmakten i fredstid.

Övningsscenario och deltagare

Polisen hade under hela året byggt upp ett scenario med en ökad hotbild mot mellanstora samhällen i Norrland. Det är ett scenario som inte alls ligger långt från verkligheten med tanke på omvärldsläget och ökad hotbild från extrema grupperingar. Under våren ökade hotnivån och i början av maj så fanns tydliga tecken på

att ett attentat skulle genomföras i vårt närområde. På den spelade Försvarsmaktsdagen, med soldater, anhöriga och åskådare på plats, detonerade en större sprängladdning på Östersunds Arena.

Vissa deltagare, såsom Regionen och SOS-alarm hade extra personal inkallade för övningen och dessa visste, i breda penseldrag, om vad som skulle hända. Polis och Räddningstjänst fick medvetet ett skarpt larm om händelsen. Samtliga resurser kallades ut till en pågående stor olycksplats med många skadade och döda. Detta ändrades, efter den förmodade initiala adrenalinkicken, snabbt till övning för även dessa deltagare. Totalt hade sjukhuset över 500 anställda extrainkallade denna dag. Övriga myndigheter och aktörer bidrog med ytterligare hundratals involverade.

Hemvärnets uppgift under övningen

I övningen så deltog Hemvärnet med stora delar av sin sjukvårdskedja. Eftersom övningen genomfördes samtidigt som Fältjägarbataljonens krigsförbandsövning,

så fanns dessa som en gripbar resurs i närområdet. Efter en snabb samverkan så ställdes dessa till Regionens förfogande. Det resulterade i att Hemvärnets sjukvårdare jobbade frenetiskt hela vägen från yttre tirageringsplats, genom akutmottagningen och vidare in i Sjukhusets vårdinrättningar.

Frivilliga försvarsorganisationers betydelse i sammanhanget

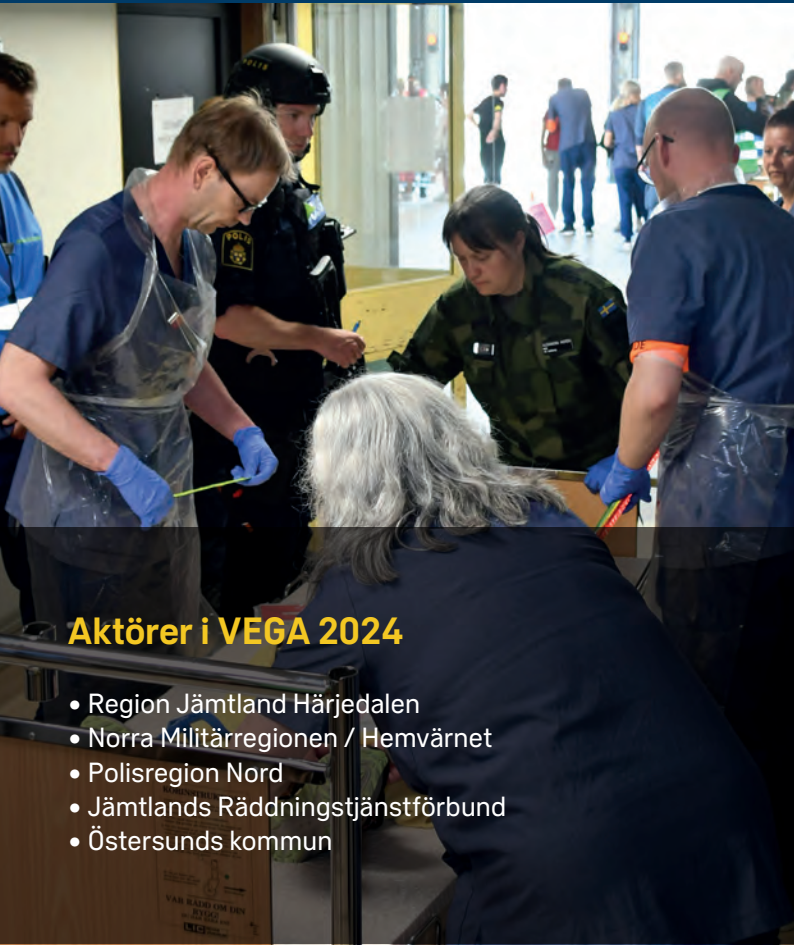
Dom allra flesta sjukvårdare i Hemvärnet krigsplaceras efter att ha genomfört sina utbildningar genom frivilliga försvarsorganisationer. Måhända har ofta just sjukvårdare en civil medicinsk utbildning med sig, men det är inte alltid så. I övningen arbetade också frivilliga resurser på Regionens krisledningsstab. Det är ett initiativ där Regionen förstått att uthållighet i kris och krig, inte kan upprätthållas med egna resurser. Därför finns Lottakårens civila stabsassistenter kontrakterade som en förstärkningsresurs vid denna typ av större händelser.

Försvarets personaltjänstförbund har också förstått betydelsen av att även kunna kompetensförsörja den civila delen av Totalförsvaret. Nyligen har genomförts en pilotutbildning för Västerås Kommun och andra pilotprojekt planeras.

Med NATO-anslutningen och det oroliga omvärldsläget följer nya utmaningar för frivilliga försvarsorganisationer och för Försvarets personaltjänstförbund. Fram till 2030 så ökar kraven från Försvarsmakten på vår verksamhet och Förbundet tittar hela tiden på hur vi ska kunna anpassa oss och uppfylla dessa målsättningar.

Av avgörande betydelse

Masskadeövningen VEGA har gett alla inblandade aktörer mycket information att inhämta, analysera och bearbeta. I det stora hela så fungerade alla ingående delar enligt plan, mycket beroende på att alla aktörer jobbar med detta till vardags. Storleken på övningen gjorde däremot att mycket nytt uppdagades. Detta kommer att sammanställas och presenteras, både

Aktörer i VEGA 2024

- Region Jämtland Härjedalen
- Norra Militärregionen / Hemvärnet
- Polisregion Nord
- Jämtlands Räddningstjänstförbund
- Östersunds kommun

öppet för allmänheten och under sekretess för att förbättra vår motståndsförmåga. Sammanfattningsvis så kan konstateras att utan en lyckad samverkan och samordning mellan de som ingick i övningen så hade inte resultatet blivit tillnärmelsevis lika bra.

Hemvärnet och därtill hörande frivilliga försvarsorganisationerna kan i detta fall, sträcka på sig efter ett gott genomfört dagsverke.

TEXT: JANNE NÄSVALL
BILD: RICKARD GRANLÖV / HENRIK HARR
REGION JÄMTLAND HÄRJEDALEN / LÄNSSTYRELSEN

”Vi har fått köra vissa till psykakuten”

De flesta som förlorar sin säkerhetsklassning vet mycket väl varför. Det säger Sven Westborg, tidigare chef för säkerhetsprövningssektionen på Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Must. Men för några kommer beskedet som en blixtnad från klar himmel. Karriären är över utan förklaring.

TEXT: PER HAGSTRÖM
ARTIKELN HAR TIDIGARE
PUBLICERATS I OFFICERSTIDNINGEN
BILD: ADOBE STOCK

Säkerhetsprövning handlar om att bedöma och hantera risker, förklarar Sven Westborg. Det är inte en rättegång där den anställdas skuld ska bevisas. Det behöver inte handla om personens eget beteende överhuvudtaget. I vissa fall har den enskilde ingen aning. Sårbarheten finns hos någon annan. En familjemedlem, en släkting eller någon i vänskretsen som till exempel har nära kontakter med ett riskland som Iran, Kina, Belarus eller Ryssland. Medarbetaren får inte veta något om bakgrunden, utan bara ett besked om att han eller hon inte längre är godkänd för en befattning i säkerhetsklass.

Chocken och frustrationen kan förstås bli stor. Det kan vara en person som har klättrat till en prestigefull position inom Försvarsmakten under en lång karriär.

Enligt Sven Westborg försöker arbetsgivaren alltid hitta en så bra alternativ placering som möjligt. Den som inte klarar kraven för en anställning i säkerhetsklass 1, har rätt att bli prövad mot en befattning i klass 2. Men klarar man inte ens kraven för klass 3 återstår bara tjänster som ligger utanför säkerhetsklass. Medarbetaren kan då ställas inför valet att vakta en skjutbana någonstans i obygden eller bli utköpt.

– Det blir ett hårt slag. Det påverkar karriären och kanske även personens familj. Känner vi på oss att den enskilde kommer att ta beslutet väldigt hårt och må riktigt dåligt av det så har vi en beredskap genom vår egen försvarshälsa. Men det har också hänt att vi har fått köra vissa hela vägen till psykakuten.

Sven Westborg var fram tills nyligen chef för säkerhetsprövningssektionen vid Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten, Must. Och i den rollen skrev han under merparten av de beslut som innebar att försvarsmaktsanställda eller värnpliktiga blev av med sin säkerhetsklass. Bakom varje beslut fanns dock ett kollektiv av tjänstemän – ett forum där utredarna i ärendet, oftast två stycken, föredrog sitt förslag för sektionschefen och andra kollegor.

– Jag satt inte ensam och gjorde tummen upp eller ner godtyckligt. Flera var med vid varje beslutstillfälle, vilket borgade för en konsekvens i besluten och en riktighet.

Om deltagarna i beredningen var oense eller om bedömningen stod och vägde utredde man alltid ärendet vidare, enligt Sven Westborg, med målet att nå konsensus. – Och det gjorde vi i 99 fall av 100. Eventuella avvikande meningar i den här typen av ärenden protokollförs i en ligga-

re. Innehållet i liggaren är dock hemligt för den som berörs av beslutet, som så mycket annat i säkerhetsprövningen. Mest problematiskt ur individens synpunkt är kanske att skälen för beslutet, liksom beslutsunderlaget är sekretessbelagt. Ett av få undantag är när beslutet bygger på en brottmålsdom mot den anställda. Då kan den ligga med som en bilaga.

Den som har blivit diskvalificerad från en säkerhetsklassad befattning inom Försvarsmakten kan inte räkna med att få en motivering och beslutsunderlaget är i regel hemligt. Om det är en lagakraftvunnen brottmålsdom som ligger bakom kan den finnas med som en bilaga till beslutet.

”OLIKA TYPER AV FYLLEBROTT SOM RATTFYLLERI OCH MISSHANDEL ELLER NARKOTIKA STÅR FÖR DEN STORA MÄNGDEN”

Officerstidningen har fått kopior av de fem senaste besluten om underkänd säkerhetsprövning. Beslutsmotiveringen består i samtliga fall av samma intetsägande fras: ”Beslutet grundar sig på vad som framkommit vid Försvarsmaktens säkerhetsprövning”.

Varför är det så viktigt att hålla på sekretessen? – Dels för att vi inte vill avslöja vår kapacitet att hitta sårbarheter hos våra anställda. Dels för att det är otroligt viktigt att skydda källorna som lämnar information till oss. Om informationen kommer från utländska samarbetspartner eller andra länders säkerhetsorganisationer riskerar vi också att skada Sveriges internationella relationer.

Det är även hemligt hur många beslut av den här typen som Must fattar varje år. Men antalet ärenden har ökat i takt med att Försvarsmakten har vuxit, enligt Sven Westborg.

Problem med alkohol och andra droger är antagligen den vanligaste orsaken till

att personer inom Försvarsmakten får sin placering i säkerhetsklass ifrågasatt, enligt Sven Westborg.

– Olika typer av fylleribrott som rattfylleri och misshandel eller narkotika står för den stora mängden.

Ett ärende inleds genom att det kommer in någon form av säkerhetsrapport till sektionen för säkerhetsprövning. Det kan vara inifrån organisationen, till exempel från någon chef eller medarbetare på ett förband som har upptäckt ett riskbeteende hos en kollega. Signaler kan också komma från Säkerhetspolisen som har ett register över alla personer med säkerhetsklassade befattningar. Registret samkörs löpande mot andra register med underrättelseinformation, miss-tankar och domar.

Om det blir träff på en försvarsanställd eller värnpliktig kan Säpo underrätta Must. Men det förutsätter ett godkännande av registerkontrolldelegationen vid Säkerhets- och integritetsskyddsnämnden. Delegationen bedömer om informationen är relevant för säkerhetsprövningen innan man ger Säpo klartecken att föra den vidare till Försvarsmakten.

En person som inte längre kan ha en säkerhetsklassad befattning blir i många fall av med sitt nuvarande jobb mer eller mindre automatiskt. Och frågan är om det kan anses rättssäkert med tanke på att beslutet i säkerhetsprövningen varken behöver motiveras eller går att överklaga. Sven Westborgs svar på den kritiken är att säkerhetsprövning inte är någon rättsprocess utan en form av riskhantering. I ett brottmål ska det vara ställt utom rimligt tvivel att personen har begått den handling som beskrivs i åtalet. I en säkerhetsprövning gäller inte samma beviskrav. En anställd kan underkännas bara på den grunden att arbetsgivaren ser en risk att personen kommer att göra något skadligt i framtiden – ett proaktivt beslut med andra ord. Individens intresse av rättssäkerhet får stå tillbaka för Försvarsmaktens intresse av att få bort potentiellt opålitliga

och illojala personer. Det blir en individuell bedömning i varje fall där man inte alltid kan ställa krav på bevis, enligt Sven Westborg.

På senare tid har det dock öppnat sig en möjlighet att få beslut om säkerhetsprövning överprövade, åtminstone indirekt. Polisförbundet har drivit flera processer i Arbetsdomstolen där poliser har sagts upp efter att ha förlorat sin säkerhetsklassning. Arbetsdomstolen har då slagit fast att Polismyndigheten måste redogöra för omständigheterna bakom den indragna säkerhetsklassningen om den vill visa att det har funnits saklig grund för uppsägning. Och i slutet av förra året kom en dom där domstolen helt enkelt underkände de bedömningar som hade gjorts i säkerhetsprövningen. Det var inte bevisat att polisen i fråga hade umgåtts i kriminella kretsar eller gjort otillåtna slagningar i registren, ansåg domstolen, och därmed hade det inte heller funnits en saklig grund för att säga upp henne. Uppsägningen ogiltigförklarades och arbetsgivaren dömdes att betala skadestånd. Försvarsmakten har dock valt att hantera sådana ärenden på ett annat sätt. – Hittills har vi inte gått till uppsägning enbart grundat på ett säkerhetsprövningsbeslut, förklarar Sven Westborg.

I stället har man erbjudit de berörda personerna en omplacering till en befattning utanför säkerhetsklass. – I knepigare fall har vi ett beredningsorgan centralt i Försvarsmakten där vi har möjlighet att både hitta och skapa befattningar inom hela myndigheten om det inte kan lösas lokalt. Det blir en tillfällig befattning för den individen så att säga.

Och om individen säger nej till en omplacering?

”HITTILLS HAR VI INTE GÅTT TILL UPPSÄGNING ENBART GRUNDAT PÅ ETT SÄKERHETSPRÖVNINGSBESLUT”

– Det finns olika vägar. Det kan vara att man går till ett utköp, det vill säga att individen går med på att sluta mot en ekonomisk ersättning. Om personen inte går med på det och inte heller accepterar en omplacering uppstår i praktiken arbetsbrist för personen i fråga och det kan komma att bli en uppsägning på grund av det. Försvarsmakten har lyckats hålla den här problematiken borta från Arbetsdomstolen. Men nu har myndigheten dragits inför en

annan domstol i ett omplaceringsärende, nämligen tingsrätten i Stockholm. Målet rör en tidigare stridspilot som omplacerades till en tjänst som museiassistent efter att ha blivit underkänd i säkerhetsprövningen. Enligt ett inslag i SVT blev han hänvisad till att sitta ensam i ett rum i en barack på militärområdet och klistra etiketter. Hans juridiska ombud menar att omplaceringen är så ingripande att det rör sig om en ”provocerad uppsägning” och har krävt skadestånd av Försvarsmakten.

Sven Westborg tycker att det är positivt att det kommer upp mål med koppling till säkerhetsprövning i domstolarna, eftersom det är en hantering med väldigt begränsad insyn. Och han tycker att man kan fundera på om det skulle behövas någon typ av överinstans – en inspektionsmyndighet – ovanför de offentliga arbetsgivarna dit enskilda säkerhetsärenden skulle kunna lyftas för en second opinion.

– I dag är det vi som jobbar med säkerhetsskydd på myndigheterna som är högsta instans. Ska man ha någon slags extern insyn i vad som ligger bakom de här besluten så måste det ligga på en nivå ovanför myndigheterna.

Civilt försvar var temat när Personal-tjänstföreningen i Göteborg hade sin för- eningsstämma och jag hade förmånen att informera medlemmarna från ”ax till limpa”, under drygt en timma.

Historik

År 1944 gjordes en sammanslagning av Luftskyddsinspektionen och Statens Utrymningskommission varvid Civilförsvaret skapades. Planeringen kraftsamlades till det totala kriget. Det blev statlig styrning och hårda krav på myndigheter via lagar.

Civilförsvaret organiserades centralt via myndigheter med ekonomiska muskler. Civilområden och militärområden indelades med samma gränsdragning i Sverige för att underlätta militär och civil regional ledning. Det var en stark, robust enhet i myndigheters grundorganisation och nationellt ägda företag, vilket gjorde det lättare att statligt styra verksamheterna.

1986 läggs civilförsvaret ned och en av orsaken kan bland annat ha varit att civilförsvaret enbart inriktades mot krigsplanläggning. Civilförsvarets olika förråd och ledningsplatser överfördes till kommunerna 1982. Ekonomiska medel tillsattes inte från staten. Civilförsvaret nedprioriterades i den kommunala organisationen.

Hur skall en kommun planera för krig?

Överstyrelsen för civilförsvaret (ÖCB) inrättas 1986, läggs ned 2002 och ersätts med Krisberedskapsmyndigheten (KBM) som verkar i sju år. Från 1 januari 2009 ersattes KBM av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). MSB tog även över

Statens Räddningsverk (SRV) uppgifter som lagts ned 2008.

Uppvaknandet

I februari 2014 anfaller Ryssland Ukraina, vilket får till följd att Regeringen fattar beslut i december 2015: ”I ljuset av det försämrade omvärldsläget och den ökade osäkerheten i närområdet är det angeläget att få till stånd en modern och sammanhållen totalförvarsplanering.” Försvarsmakten och MSB tar fram planeringsanvisningar i en gemensam rapport 2016, här ett utdrag ur den rapporten: Totalförvarsplaneringen utgår från ett öppet väpnat angrepp på Sverige som inledningsvis kan ha ett intensivt och snabbt förlopp. Det är troligt att konventionella och högteknologiska stridsmedel kommer att användas.

Under våren 2018 skickades foldern ” Om kriget eller krisen kommer” till 4,7 miljoner svenska hushåll. Foldern berättar hur vi ska förbereda oss inför terrorattentat, naturkatastrofer och krig.

Allvarstider stundar

Ryssland anfaller ånyo Ukraina den 24 februari 2022. Regeringen beslutar om den största satsningen på civilt försvar i modern tid, man satsar 4,7 miljarder per år. Det blev ytterst viktigt att öka tydligheten kring roller och ansvarsfördelning. Man ville också öka motståndskraften i de viktigaste samhällsfunktionerna. Det innehåller bland annat beslut om att inrätta 60 beredskapsmyndigheter som ingår i 10 olika beredskapssektorer och leds/samordnas av 10 sektors ansvariga myndigheter. Regeringen har inrättat Myndigheten för Psykologiskt Försvar 2022 med uppgift att

leda arbetet med att utveckla och samordna Sveriges psykologiska försvar.

Civilt försvar är det arbete som görs av statliga myndigheter, kommuner, regioner, privata företag och frivilligorganisationer. Planeringen kraftsamlas till beredskapsnivåerna höjd beredskap och krig.

Begreppet krisberedskap tonades ned och exempelvis krisberedskapsveckan som infaller varje höst, bytte namn till beredskapsvecka. Beredskapsveckan är en temavecka och kommunikationsinsats vecka 39 varje år. Den leds av MSB och genomförs av många aktörer/kommuner samtidigt för att stärka motståndskraften hos invånarna - i år är temat ”Sätt igång”.

Det civila försvaret behövs för att säkerställa att samhället kan fortsätta att fungera även under kraftigt störda förhållanden och ytterst i krig. Detta innebär bland annat att skydda civilbefolkningen och att se till att försörjning av samhällsviktiga varor och tjänster kan fortsätta. Det civila försvaret skall också stödja det militära försvaret och stärka försvarsviljan.

Sverige delas in i sex civilområden med civilområdeschefer. Mycket arbete återstår innan Sverige har ett heltäckande fungerande civilt försvar och vi inom frivilliga försvarsorganisationerna kan sannolikt göra stora insatser i detta viktiga arbete.

TEXT: LARS BJÖRK

Säkerhetsklasser

Befattningar ska placeras i säkerhetsklass under följande förutsättningar:

Säkerhetsklass 1. Om den anställda i en omfattning som inte är ringa får del av uppgifter i säkerhetsskyddsklassen kvalificerat hemlig, eller till följd av sitt deltagande i verksamheten har möjlighet att orsaka synnerligen allvarlig skada för Sveriges säkerhet.

Säkerhetsklass 2. Om den anställda i en omfattning som inte är ringa får del av uppgifter i säkerhetsskyddsklassen hemlig, i ringa omfattning får del av uppgifter i säkerhetsskyddsklassen kvalificerat hemlig, eller till följd av sitt deltagande i verksamheten har möjlighet att orsaka allvarlig skada för Sveriges säkerhet.

Säkerhetsklass 3. Om den anställda får del av uppgifter i säkerhetsskyddsklassen konfidentiell, i ringa omfattning får del av uppgifter i säkerhetsskyddsklassen hemlig, eller till följd av sitt deltagande i verksamheten har möjlighet att orsaka en inte obetydlig skada för Sveriges säkerhet.

Källa: Säkerhetsskyddslag (2018:585)

Grundkurs Personaltjänstspecialist

Pilotutbildningen genomförd i Västerås

Kursdeltagare (K) och lärare på pilotkursen. Från vänster: Lennart Sandvik, Johannes Appeby (K), Lena Sköld, Stefan Ryding-Berg, Anders Lindström, Helene Sjögren (K), Gunilla Falck (K), Fehime Klintskär (K) och Pierre Tollebrant. På bilden saknas Maria Stén.

Utbildningen var applexbaserad med fokus på att arbeta praktiskt i grupp/stab. Tempot var periodvis högt.

Efter många möten mellan kursledningen som består av Anders Lindström, Lena Sköld Hultberg, Stefan Ryding-Berg och Lennart Sandvik var det äntligen dags för kursstart i Västerås. Kompetenta kursdeltagare från Västerås, Stockholm, Göteborg och Falkenberg hade höga förväntningar på utbildningen och att medverka i att kvalitetssäkra vårt koncept.

Utbildningen sker under fyra dagar med två dagars teori kring stabsarbete, värdegrund, grundläggande lagstiftning. Övriga dagar koncentrerades till (i detta fall) information om Västerås kommuns organisation och ansvar under kris och krig. Vi genomförde olika spel med tillhörande diskussioner för att belysa personaltjänstspecialistens roller under kris och krig.

Sista dagens analyserade kursdeltagare och kursledning vad en personaltjänstspecialist kan tillföra i kompetens i en tillfällig sammansatt stab eller en i en krigsorganisation med tillhörande utmaningar. Utbildningen avslutades i samverkan med Västerås stad som är beställare av personaltjänstspecialister till sin kris och krigsorganisation. Utvärderingen visar att kursen var uppskattad , relevant och lärorik.

Personaltjänstspecialist är ett exempel på förstärkningspersonal som tillsammans med en kommun eller myndighets ordinarie HR funktion kan förstärka staben/verksamheten med schemaläggning och annan planering så att uthållighet över tid kan säkerställas. Befattningen kan också avlasta den ordinarie verksamheten under kriser i vardagen, som vid större bränder som ett exempel.

Kursdeltagarna hade genomgående gedigen HR-bakgrund från det civila och flera hade engagemang i FRG, Frivilliga Resursgruppen på sina hemorter. En perfekt blandning av kompetens och engagemang som märktes väl under utbildningsdagarna.

Nästa steg är att i samarbete med Livsmedelsverket genomföra en andra utbildningsomgång. Vi kommer också starta en informationskampanj för att informera större kommuner om vårt koncept med syfte att påbörja flera utbildningar kommande år.

TEXT OCH BILD: ANDERS LINDSTRÖM

Kursinnehåll och upplägg

Målet för denna kursen är att belysa personaltjänstspecialistens verksamhetsområden när staben är utsatt för långvarig belastning och utmanande händelseförlopp.

Övningen genomförs med stegvisa inspel med frågor hur du kan agera på bästa sätt för att stödja stabens verksamhet på kort och lång sikt.

Torsdag

08.30-09.00 Introduktion, mål och självpresentation.	09.10-10.30 Grunder släbsjämst.	10.45-12.30 Värdegrund, hur arbeta tillsammans under press.	12.30-13.30 LUNCH
13.30-14.30 Uthållighet, planera och utvärdera.	14.40-15.40 Schemaläggning av stabens verksamhet.	15.50-16.50 Grunder juridik vid höjd beredskap, arbetsmiljö ersättnings/försäkringar.	16.50-18.00 Middag
18.00-19.00 Samhällets krishanteringsystem. Vem ansvarar för vad.	19.00-20.00 Reflektion.		

Fredag

08.00-10.00 Sammanfattning och dialog kring befattningen personaltjänstspecialist möjligheter och utmaningar.	10.15-10.50 Etablering av nätverk och utvärdering.	10.50-11.30 Utvärdering.	11.30-12.00 Avslutning och utvärdering av kursintyg.
12.00-13.00 LUNCH			

Lördag

08.00-08.50 Reflektion efter dag 1. Hållbarhet, är du förberedd?	09.00-10.15 Fördjupning i stabstjänst.	10.30-12.00 Schemaläggning praktik övning.	12.00-13.00 LUNCH
13.00-14.00 Fortsättning juridik kring höjd beredskap.	14.10-15.10 Allmän orientering kring Totalförsvaret.	15.30-17.00 Så fungerar kommunen vid höjd beredskap. Organisation. Extern föreläsare.	17.00-18.00 Middag
18.00-19.00 Försvarsmakten under höjd beredskap.	19.00-20.00 Reflektion		

Söndag

08.00-08.50 Vad gör en personaltjänstspecialist? Reflektion efter dag 1 och dag 2.	09.00-10.30 Erfarenhetsseminarium efter branden i Göteborg.	10.30-12.00 Egna erfarenheter från olika kriser.	12.00-13.00 LUNCH
13.00-14.00 Applex steg 1: Lärmet går, inställelse und länder med oss alla. Vad förbereda tryggheten och staben.	14.10-15.30 Applex steg 2: Staben går på högvarv och är sällan, behov av åtgärder för att höja stridsvärde.	15.45-16.45 Applex steg 3: Bränder och fördöelse efter flygplanfall, många skadade och döda.	16.45-19.30 Gemensam middag

Kurslärare

LENA SKÖLD

Många år inom statsförvaltningen, bl a HR direktör Försvarsmakten och Migrationsverket.

STEFAN RYDING-BERG

Fd Chefsjurist Försvarsmakten, expert inom lagstiftning som berör totalförsvaret i vid bemärkelse.

ANDERS LINDSTRÖM

Fd generalöjtnant, rikshemvärnschef, ledarskap/HR på många nivåer, praktisk erfarenhet av skador/dödsfall inom FM.

LENNART SANDVIK

Sociolog, Många chefsbefattningar inom HR inom såväl stat som kommun, MBA examen Handels Göteborg.

Bli specialist i Hemvärnet

- även om du saknar militär bakgrund

Om du inte har genomfört en militär grundutbildning sedan tidigare kan du bli specialistsoldat i Hemvärnet. Då behöver du genomföra följande utbildningar:

- Grundläggande soldatutbildning för frivilliga (GU-F)
- Hemvärnets introduktionsutbildning
- Befattningsutbildningar

Nedanstående steg beskriver hur du, din frivilliga försvarsorganisation och Försvarsmakten, tillsammans hjälps åt för att du ska kunna skriva avtal med Hemvärnet.

1. ANSÖK I MITT FÖRSVARSMAKTEN

Skicka in en ansökan i Mitt Försvarsmakten. Var noga med att fylla i din tidigare erfarenhet. I fritextfälten får du gärna fylla i önskemål om befattning och placering, det vill säga Personalvårdsbefäl eller Personalbefäl CS1.

<https://mitt.forsvarsmakten.se/homeguard-info>

2. KONTAKTA EN FRIVILLIG FÖRSVARSGRUPP

Bli medlem i en frivilligorganisation (FFO) eftersom du under utbildningstiden måste tillhöra en FFO. För dig som vill jobba med personalfrågor i en bataljonsstab så finns vår frivilligorganisation, Försvarets personaltjänstförbund (FPF), till för dig.

<http://www.fpf.a.se>

3. Bli kontaktad av ett förband och upprätta utbildningsplan

Efter att du har skickat in din ansökan i Mitt Försvarsmakten så kommer du att bli kontaktad av någon från militärregionen eller ditt kommande förband. Svarstiden varierar beroende på hur många som söker men vi hanterar alla ansökningar. Tänk på att den som hör av sig oftast ringer från ett vanligt mobilnummer, men även ibland från dolt nummer.

Under samtalet kommer du få veta mer om den intervju och säkerhetsprövning som väntar, samt hur du kan förbereda dig på bästa sätt.

Samtidigt eller parallellt med detta så upprättar FFO, det vill säga vi, en utbildningsplan tillsammans med dig, som beskriver vilka utbildningar du ska genomföra, samt när detta ska ske.

4. GENOMFÖR SÄKERHETSPRÖVNING OCH TECKNA UTBILDNINGSAVTAL

Går du vidare i rekryteringsprocessen påbörjas en säkerhetsprövning. Det gör vi för att se om du är lämplig som hemvärnssoldat. Säkerhetsprövningen inleds med en intervju som tar cirka 2–3 timmar att genomföra.

Om din säkerhetsprövning blir godkänd kommer vi att teckna ett utbildningsavtal mellan dig och Försvarsmakten.

5. GENOMFÖR GRUNDLÄGGANDE SOLDATUTBILDNING FÖR FRIVILLIGA

Nu är det dags att genomföra en GU-F, enligt ditt utbildningsavtal. Det är en FFO som ansvarar för att informera om, administrera och genomföra GU-F. Du måste själv anmäla dig till utbildningen. Mer information och utbildningstillfällen finns på:

<http://www.frivilligutbildning.se>

OBS! Det är inte möjligt att boka en GU-F om du saknar ett utbildningsavtal eller väntar på svar från din säkerhetsprövning.

6. GÅ INTRODUKTIONSUTBILDNING OCH TECKNA TJÄNSTGÖRINGSAVTAL

När du har genomfört GU-F och blivit godkänd är nästa steg att delta på Hemvärnets introduktionsutbildning. Du kommer få en inbjudan från den militärregiongrupp som har hanterat din ansökan. Idag är det inte ovanligt att den genomförs i direkt anslutning till din GU-F.

I samband med introduktionsutbildningen tecknas ett tjänstgöringsavtal utan krav på avtalsdygn så länge du är under utbildning. Du kommer få mer information från ditt förband.

7. GENOMFÖR BEFATTNINGSAVTAL

Efter GU-F och introduktionsutbildningen är du redo att genomföra din befattningsutbildning. Utbildningen kan omfatta flera kurser och tar vanligtvis mellan två och fyra veckor beroende på befattning. Utbildningarna är vanligtvis uppdelade och sker vid olika tillfällen.

Ska du in på Sektion 1, Personal, i en bataljonsstab så är det våra utbildningar du ska gå. Mer information finns på vår hemsida www.fpf.a.se

UTBILDNINGSTILLFÄLLEN

För att bli Personalvårdsbefäl så ska följande utbildningar genomföras:
Grundkurs Personaltjänst
Grundkurs Personalvårdsbefäl
Grundkurs Krisstöd

För att bli Personalbefäl CS1 så ska följande utbildningar genomföras:
Grundkurs Personaltjänst
Grundkurs Personalbefäl CS1

UTBILDNINGSTILLFÄLLEN 2024

GK Personaltjänst 9-15 juni

GK Krisstöd 26-29 september

GK Krisstöd Påbyggnad Grupp
8-10 november

GK Personalbefäl C S1 4-10 november

ANSÖKAN TILL VÅRA UTBILDNINGAR

Kontakta lennart.sandvik@fpf.a.se för mer information.

Utbildningsdialog 2025

Årets dialog ägde rum 14-15 maj i Enköping och samtliga Frivilliga Försvarsorganisationer (FFO) var inbjudna. Från Försvarsmakten deltog bl.a. Rikshemvärnstaben, planeringschefer och frivillighandläggare från respektive militärområde (MR). Syftet med mötet är att möjliggöra att planering och preliminär inriktning av utbildning som skall lämnas av respektive FFO både avseende verksamhetsåret 2025-2027, även detaljfrågor tas upp inom ramen för dialogen.

Målet för centralplaneringsmötet är att Försvarsmakten organisationsenheter ska uppnå överenskommelser med berörda frivilliga försvarsorganisationer.

Denna överenskommelse kommer att utgöra grunden för Försvarsmaktens samordningsdirektiv gällande Hemvärnet och frivilligorganisationerna. För vårt förbund är det av stor vikt att ha täta kontakter med de som nyttjar våra utbildningar, dessa skall ju tillföra en resurs för att det grundläggande uppdraget hos våra avnämare blir så optimalt som möjligt.

Årets dialog blev mycket framgångsrik för Personaltjänstförbundets del. Vi fick möjlighet att träffa samtliga MR samt representanter för P 18 på Gotland. De som representerade respektive MR var planeringschefer och frivillighandläggare. Utgångspunkt för vår dialog med respektive MR var den preliminära utbildningsplanen som finns för 2025. Från FPFs sida redovisade vi i stora drag innehåll samt målgrupp.

Vi diskuterade också också förläggningsfrågan då Försvarsmakten nu går in ett läge där den är i större behov av sina anläggningar för intern verksamhet, vilket innebär att vi inom FFO inte kan räkna med att kunna förlägga vår utbildningar vid Försvarsmaktens anläggningar. En konsekvens av detta är att vi nu i högre grad kommer att nyttja de kursgårdar som Försvarsutbildarna använder.

När det gäller våra kurser så kräver de en lång och detaljerad planeringstid vad gäller utbildare, kurslokaler och inte minst information till de som söker kurserna. Resultatet av våra samtal med MR är att vi nu informerar respektive MR angående det tänkta underlag som finns för 2025. Därefter kommer respektive MR att ge oss en återkoppling gällande hur stort behov som finns. Detta kommer sedan att ligga till grund för vårt slutliga beslut vilka kurser vi skall genomföra, när och på vilken anläggning. Vår målsättning är att vi skall kunna presentera det slutliga kursutbudet för 2025 i mitten av hösten i år.

Sammanfattningsvis blev våra dialogdagar mycket lyckade och värdefulla för vårt fortsatta arbete. I en tid med mycket snabba förändringar så är personliga kontakter en avgörande faktor för att vårt gemensamma arbete skall vara framgångsrikt. Från mötet i Enköping hade jag med mig många och goda kontakter för vårt fortsatta arbete.

TEXT: LENNART SANDVIK
UTBILDNINGANSVARIG FPF

Rapport från förbundets stämma i Östersund

Ett vintrigt Östersund tog emot årets föreningsombud, gäster och förbundsstyrelse för FPF förbundsstämma. Det gick att delta både som föreningsombud och gäst såväl fysiskt som digitalt. Förbundsordförande Anders Lindström hälsade alla varmt välkomna och efter en kort presentation av samtliga förklarade förbundsordförande förbundsstämman för öppnad. Valberedningen föreslog Stefan Hallén som mötesordförande, varpå Stefan övertog klubban och genomförde stämman.

Röstlängd fastställdes och justerare tillika rösträknare valdes. Alla ansåg att stämman var behörigen sammankallad. Verksamhetsberättelsen var utskickad sen tidigare vilket gjorde att ordet var fritt för frågor. Några frågor ställdes om vilken utbildning som genomfördes på instruktörskonferensen? Utbildningsansvarig Lennart Sandvik svarade att den konferensen varit ett led i analysen om varför det inte varit tillräckligt med elever till 2023 års centrala kurser. Den helgen diskuterades mycket hur man ska samverka framöver.

Verksamhetsberättelse, resultat- och balansräkning godkändes. Så kom stämman till ansvarsfrihet för styrelsen. Revisorn hade föreslagit ansvarsfrihet för 2023 men stämman tyckte inte att själva verksamheten uppfyllde kraven på förbundsstyrelsen enligt stadgarna. T. ex. inte vad gällde de centrala utbildningarna som ställts in. Utbildningsansvarig Lennart Sandvik fick åter svara. Anledningen till inställda kurser har främst berott på ett sviktande elevunderlag vid samtliga kurser förutom krisstöd. När förbundet hade utbildningsdialog med Försvarsmakten var kurserna baserade på att det ska vara 16 elever på varje kurs dock minst 8 och så har inte fallet varit under 2023. Förbundet har analyserat varför det blev så under 2023 och kommit fram till att man måste öka samarbetet med både Militärregionerna, MR, och MR-grupperna. Detta arbete har påbörjats och resulterat i att under 2024 är kurserna fullbelagda och arbetet med 2025 påbörjats. Med denna förklaring beslutade stämman ge ansvarsfrihet till förbundsstyrelsen för 2023. Väldigt bra, nu kan förbundsstyrelsen tillsammans med föreningarna arbeta vidare med att öka samverkan med både MR och MR-grupperna. För att kunna planera måste vi tidigt få veta hur stort utbildningsbehovet är.

Medlemsavgiften för föreningarna är fortsatt 30:-/medlem. Även 2024 års budget klubbades.

Förbundsstyrelsen hade skickat med en proposition, vilken föreslår ett centralt medlemsregister. Nu blev det en livlig diskussion och förbundsstyrelsen förtydligade tankarna på ett flertal punkter, bl.a. genom att godkänna GDPR när man ansöker om medlemskap så är man medlem och kommer att få förbundets tidning Personalia samt gemensamma utskick som kan göras både av föreningen och förbundet. Vem som ska administrera föreningen är det föreningen själv som bestämmer. Vill man inte ha några utskick eller tidning så kan man vara medlem ändå och då administrerar föreningen dig som medlem i enbart föreningens eget register d.v.s. inte digitalt. Efter en kort ajournering beslutade stämman att godkänna att förbundet inrättar ett centralt medlemsregister.

Då var det dags för en motion om arvode för förbundsstyrelsen. Här blev det voting som slutade med att motionen bifölls.

Dags för val. Valberedningens sammankallande Bengt Runner redogjorde för valberedningens förslag. Förbundsordförande Anders Lindström omvaldes enhälligt för en period om två år, likaså förbundssekreterare Jan Sällberg och utbildningsansvarig Lennart Sandvik. Vid val av ledamöter kom det fler förslag än valberedningens och då ska det vara voting. Nu kom röstlappar fram och de ombud som fanns med digitalt fick telefonnummer att skicka sin röst med sms till. Allt sköttes smidigt och resultatet blev att Jan Näsvalld och Jan Andersson omvaldes på två år och Per Johansson nyvaldes (fyllnadsval) på ett år. Både revisorer och revisorsersättare omvaldes på ett år. Eftersom valberedningen inte ska föreslå sig själva föreslog förbundsordförande

Morgan Svantesson FPFN, sammankallande, Pontus Andersson FPFV och Eleonore Tham FPFV. Stämman beslutade att välja dessa samt att FPFM får komma in med förslag så snart de kan.

Nu är själva stämman i princip klar, mötesordförande Stefan Hallén lämnar över klubban till omvalde förbundsordförande Anders Lindström som tackade för förtroendet och förklarade 2024 års förbundsstämma för avslutad.

Stefan Hallén höll än en gång i ordförande-klubban och Anders Lindström valdes än en gång till förbundsordförande. På stämman syntes både nya och gamla ansikten bland delegaterna och Peter Öberg, Rikshemvärnsstaben, var en av föreläsarna.

3 snabba frågor till omvalde ordföranden

Efter votingen tog vi oss snabbt fram och ställde några snabba, korta frågor till vår förbundsordförande Anders Lindström som blev omvald av en enhälligt förbundsstämma och nu har två nya år att tillsammans med styrelsen leda förbundet framåt. Detta är Anders tredje period i rollen och han börjar få perspektiv på vår verksamhet.

Vilken är den största utmaningen?

Den största utmaningen tycker jag är att rekrytera flera medlemmar till våra föreningar så förbundet kan agera mera över ytan och engagera oss i aktiviteter som stödjer Totalförsvarets utveckling. Flera medlemmar ger också möjligheter att utveckla våra föreningar med flera kompetenser och såväl bättre åldersbalans som fördelning mellan könen i olika befattningar. En ökad rekrytering ger också möjligheter att utbilda flera instruktörer som kan medverka i Försvarsmaktens och Totalförsvarets återuppbyggnad. Ett större förbund ger också förutsättningar att anställa ett minikansli som kan stödja verksamheten på ett bättre sätt än idag. Flera medlemmar ger ökat organisationsstöd.

Vad har du för tankar om framtiden?

Framtiden kommer ha flera utmaningar då behovet av att de frivilliga försvarsorganisationerna insatser kommer öka. En utmaning är att utbilda och underhålla en ökad kader av instruktörer till det militära försvaret. Försvarsmakten har en omfattande personalbrist vilket kommer öka kraven på att Hemvärnsförbanden i allt högre grad måste lita på sina egna resurser. Våra instruktörer skall utbilda inom personalområdet men också kunna vara behjälpliga att stödja KFÖ verksamheten med sin funktionskunskap. Vi har också ett återtagande i genomförande av våra utbildningar som minskade i omfattningen som en konsekvens av pandemin men också omställningen till en ny ledningsstruktur med Militärregionerna som kravställare under Rikshemvärnsstaben. En annan utmaning är möjligheten att utbilda förstärkningspersonal med HR-kompetens till alla våra statliga myndigheter, länsstyrelser, regioner och våra kommuner.

Förbundet känner av ett stort intresse för denna utbildning av flera intressenter. Förbundet märker också ett stort intresse av att personer med HR bakgrund vill engagera sig och både utbilda sig till personaltjänst-specialist som att vara utbildare för kommande kurser. Lyckas vi bli attraktiva och leverera kommer utbildningen till det civila totalförsvaret bli en omfattande verksamhet och öka intresset kring och om Personal-tjänstförbundet.

Hur vill du stärka samarbetet med och mellan föreningarna?

Efter årsmötet hade den nya förbundsstyrelsen en utvärdering kring begreppen samverkan och samsyn. Jag och förbundsstyrelsen kommer agera aktivt för att öka samverkan och interaktion i all verksamhet. Vi kommer planera ett öppet informationsmöte med alla medlemmar digitalt som sker med framgång i andra frivilliga försvarsorganisationer. Förbundsstyrelsen kommer också möta respektive förening i dialog hur vi ömsesidigt kan förbättra samverkan och samordning av förbundets verksamheter. Förbundsstyrelsen ser också en fördel med ett gemensamt medlemsregister där alla medlemmar snabbt kan bli uppdaterade på verksamheten. Förbundsstyrelsen skall också aktivt verka för att hemsidan blir aktuell, inte minst för att sprida information om våra kurser för de som vill anmäla sig till dessa. Förbundsstyrelsen hoppas också att våra föreningar också blir mera aktiva och transparenta i såväl samverkan som information till sina medlemmar.

TEXT: REDAKTIONEN
BILD: KALLE FRIMAN

Föreläsningar från förbundet

FPF ryggrad är våra medlemmar. Förbundsstyrelsen överser och utvecklar en katalog över aktiviteter som föreningarna kan boka in. För 2022 finns nedan aktiviteter att beställa. Flera aktiviteter kommer att tillkomma och vi ska också utveckla digitala seminarier så du kan få utbildning och sitta hemma.

**Kostnadsfritt
för föreningar
och medlemmar
inom FPF!***

Föreläsning om Folkrätt

Fördjupad kunskap om folkrätten, tema går att anpassa, utbildning i en mindre grupp under 3-4 timmar.

Föreläsare Stefan Ryding-Berg, Fd chefsjurist i FM och expert folkrätt

Föreläsning om Den mänskliga hjärnan

Vad som gör att vi har empati. Hur människor fungerar i stress och kris. Kamratstöd samt avlastade samtal och PTSD och eller föreläsa om socialpsykologi "varför vi människor gör som vi gör" och eller psykiatriska sjukdomar, Varje ämne 2-3 timmar inkluderande en frågestund.

Föreläsare är Karin V. Eklund, vårdlärare, distriktssköterska/MSc i psykologi.

Föreläsning om Döden

Hur kan vi döda en annan människa och kan vi förbereda oss inför döden. Läs först gärna boken – Stridens psykologi-Konsten att döda och överleva, och återkom med förslag om fördjupningsområde inför kommande föredrag.

Föreläsare David Bergman, major och doktor i psykologi.

Föreläsning om Stridsvärde och hållbarhet

Hur du planerar för din hållbarhet eller förbandets uthållighet.

Föreläsare Niclas Wisén. Psykolog och officer som doktorerar 2023.

Föreläsning om Den egna förmågan

Föreläsning om vikten av att känna sin egen förmåga för självhjälp och för att fungera som en bra kamratstöd-jare. Att förstå Kamratstödet olika ansvarsområden och vad som krävs i de olika funktionerna. Även möjlighet till praktisk övning.

Föreläsare är Annica Larsson mång-årig medlem och instruktör i FPF och före detta rektor med mera.

Föreläsning Försvarsinformation

Föreläsning om dagens och morgondagens försvar, NATO och Ukraina.

Föreläsare Anders Lindström med stöd av olika experter.

*Förbundet står för kostnader och resor för föredragshållare, föreningen för lokal och arrangemang runt föreläsningen.